

УДК 330

ЕКОНОМІЧНІ ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОБЕЗПЕКИ ЕКОЛОГООРІЄНТОВАНОГО ХІМІЧНОГО КЛАСТЕРА

В.Л. Акуленко, І.В. Мамчук

Шосткинський інститут Сумського державного університету

41100 м.Шостка вул.Інститутська, 1

niv_72@i.ua

Проблеми безпеки, на сьогоднішній день, мають міжрегіональний та міжвідомчий характер і потребують на державному рівні комплексного підходу, формування єдиного економічного простору, відповідальності органів влади та керівників за результативність і наслідки рішень, що приймаються.

Екологічне управління – поетапний процес розробки та реалізації стратегічних та тактичних рішень, спрямованих на забезпечення екологічної безпеки підприємств екологоорієнтованого хімічного кластера.

Взагалі система регіонального управління – це складний процес, що об'єднує принципи, функції, методи, технології, структури, ресурси, органи управління, інструменти, які тісно взаємодіють між собою утворюючи інтеграційну цілісність та формують механізм впливу на регіональне господарство, регіональний потенціал, еколого-соціально-економічні процеси, умови життєдіяльності населення з метою підвищення якості життя. Р.Г.Маннапов та Л.Г.Ахтарієва [1] вважають, що саме система регіонального управління формує механізм управління за допомогою дій органів управління, цільових настанов, принципів, функцій, структур, ресурсів, методів, технологій, інструментів управління.

Економічні інструменти забезпечення екологічної безпеки можна поділити умовно на ринкові та фінансово-кредитні інструменти (рис.1). Ринкові інструменти безпосередньо направлені на виявлення (в грошовому виразі) шкоди, яка наноситься навколишньому природному середовищу, фінансово-кредитні – на фінансування природоохоронних заходів.

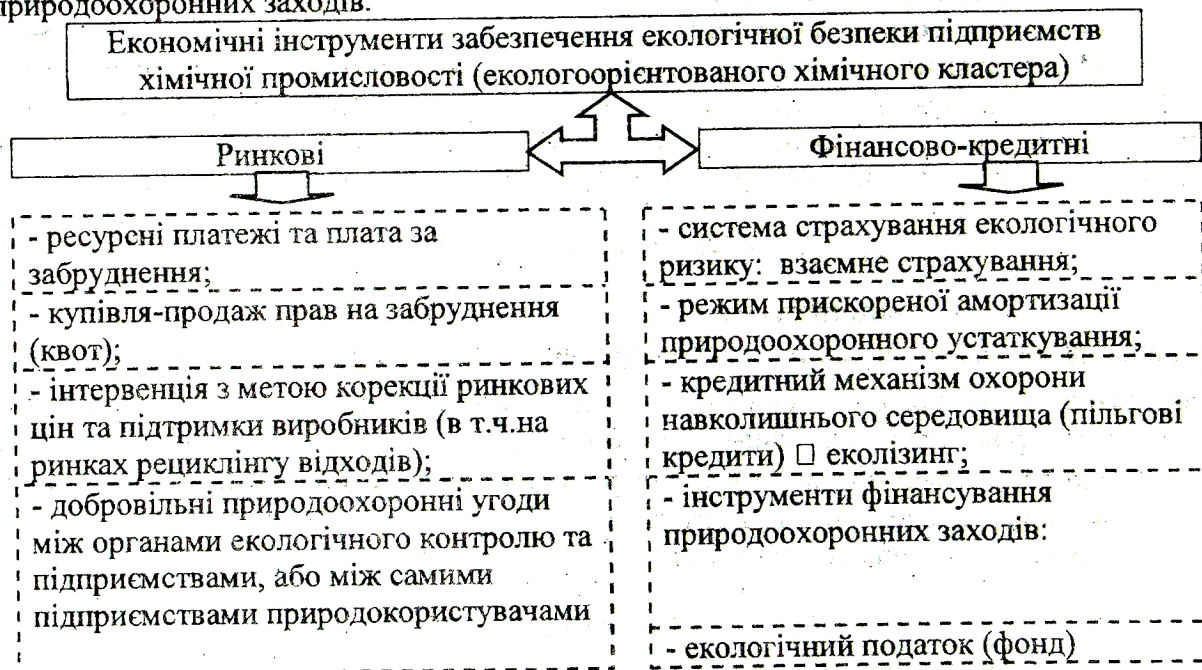


Рис.1 – Економічні інструменти забезпечення екологічної безпеки

Отже, в залежності від ситуації та системи економічних механізмів оцінка їхньої ефективності може відбуватися за різними критеріями. Якщо застосовуються механізми плати за ризик для забезпечення екологічної безпеки, то увага звертається на

сумарну величину витрат підприємств хімічної промисловості, бо саме ця величина характеризує додаткове навантаження на підприємство. В механізмі квот основним критерієм ефективності є оптимальність їхнього встановлення зі сторони сумарних витрат підприємства на забезпечення необхідного рівня регіонального ризику.

Для ефективного функціонування схеми необхідні відповідні методи регулювання, розглянемо їх з позиції стадій життєвого циклу екологоорієнтованого хімічного кластера (табл. 1).

Таблиця 1 - Методи регулювання на різних стадіях життєвого циклу екологоорієнтованого хімічного кластера [2]

Стадія життєвого циклу кластера	Методи регулювання
Формування (становлення)	Розвиток інфраструктури, фінансування інноваційних проєктів
Зростання	Формування платоспроможного попиту на продукцію кластера, зовнішньоторгова стратегія, орієнтована на збільшення експорту
Розвиток	Антимонопольне регулювання діяльності галузі екологоорієнтованого хімічного кластера, регулювання екологічних податків та зборів
Реструктуризація*	Стимулювання, пільгове оподаткування, заохочення, ...

Стадія становлення регулюється розвитком екологічної інфраструктури та звертається увага на фінансування інноваційних проєктів, особливу увагу слід звертати на проєкти по забезпеченню екологічної безпеки.

Стадія зростання може сприяти формуванню платоспроможного попиту на продукцію кластера, звертається увага на зовнішньоторгову стратегію, яка не повинна йти в протигагу антропогенному навантаженню на довкілля, та орієнтована на збільшення експорту.

Стадія розвитку характеризується антимонопольним регулюванням діяльності галузі екологоорієнтованого хімічного кластера, а також регулювання екологічних податків та зборів.

Реструктуризаційні процеси необхідно стимулювати та заохочувати, щоб підприємствам самостійно було вигідним забезпечувати екологічну безпеку, зменшувати антропогенне навантаження на довкілля.

Ще одним критерієм ефективності економічного механізму екологічного регулювання виступає його екологічна доцільність і поліпшення якості довкілля внаслідок застосування притаманних йому інструментів у практиці господарювання. Цей критерій зумовлений необхідністю задоволення екологічних потреб суспільства через реалізацію їх екологічних інтересів у відтворенні нормальних природних умов життєдіяльності та господарювання. Визначається екологічна конструктивність існуючого економічного механізму екологічного регулювання насамперед через динаміку показників: стан навколишнього природного середовища, антропогенний вплив на довкілля, забезпечення екологічної безпеки.

Отже, постановка питання про ефективність сучасної системи економічних інструментів екологічного регулювання невіддільна від пошуку шляхів поліпшення якості довкілля в Україні.

Список літературних джерел

- 1 Р.Г.Маннапов, Л.Г.Ахтариева Организационно-экономический механизм управления регионом: формирование, функционирование, развитие. Монограф. - М.: КНОРУС. - 2008. - 352с. ISBN 978-5-390-00262-9
- 2 http://www.rusnauka.com/9_DN_2010/Economics/61255.doc.htm